

UČITELJSKI T O V A R Š.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. dan vsakega mesca, in velja za celo leto 2 gold. 50 kr.,
za pol leta pa 1 gold. 30 kr.

Tečaj IV.

V Ljubljani 15. januarja 1864.

List 2.

ZDIHLJEJ.

V kraje ptuje me zagnala
Zgoda je neusmiljena
Upna rožca odevetela,
Z njo žaluje pesmica.

Šumljaj potok po dolini,
Ki sem vedno ljubil te,
Neprenehoma pozdravljaj
Kraje mi domače vse!

Al ti solnce bo sijalo,
Al pretresal te bo grom,
Vedno serčno bodem ljubil
Tebe moj predragi dom.

J. L.

Keršanska odreja.

V.

Laž.

(Glej tečaj III.)

Na mnogotero vižo se z jezikom človek pregreši: s preklinvanjem, nemarnim imenovanjem božjega imena, kvantanjem in nesramnim petjem, opravljanjem, obrekovanjem in podpihovanjem. Ena naj navadnejših napak in pregreh, ktere se otroci z jezikom krivi storé, pa je laž. Kolikor bolj vsakdanja skušnja uči, da je malo resnice že na svetu, in da si kristijani sedanjih časov laž malo več za greh štejejo, toliko večjo dolžnost imajo starši, pa tudi učeniški, da si na vso moč prizadevajo, da otrokom laž prigrajajo in jim resnico priljubujejo.

a) Naj otroke opomnijo na besede, ki jih je o laži večna resnica razodela. V bukvah pripovedi se bere: „Lažnjive ustnice so gospodu gnjusoba; ktere pa zvesto ravnajo, mu dopadejo“. V bukvah modrosti se bere: „Lažnjive usta dušo umoré“ (t. j. jo ob milost božjo pripravijo).

V skrivnem razodenji sv. Janeza so med tiste, ki bodo od nebeškega kraljestva izločeni, ne le nečistniki, ubijavci, malikovavci in drugi taki, temuč tudi tisti prišteti, kateri laž ljubijo in lažejo. — Po tih in takih besedah sv. pisma naj učeniki otrokom pokažejo, da laž ni tako kaj majhnega, kakor si kdo domišluje, ker sv. pismo uči, da laž dušo umori, in ker lažnike v versto naj večjih grešnikov, v versto tistih stavi, kateri nebeškega kraljestva ne bodo dosegli. Nasproti pa naj jim dopovedó, da se v vsih svetih bukvah ne najde besedice, da bi kaka laž katerikrat dopuscena ali opravičena bila. Kakor smo že slišali, je mogoče jeziti se, in vendar ne grešiti; nikoli nikdar pa ni mogoče lagati se, da bi se ne grešilo.

b) Dopovejte otrokom, da je Bog sam v sebi večna resnica. Lahko je Bogu, še tisuč in tisuč svetov z eno samo besedo stvariti, nemogoče pa mu je po njegovi svetosti, le eno tudi naj manjšo laž storiti. Tudi njegov edinorojeni sin pravi sam od sebe: „Jaz sem pot, resnica in življenje“; — torej mu je bilo mogoče s samo besedo morje umiriti, kruh namnožiti, hudiče izganjati, bolnike ozdravljati, mertve k življenju obuditi, samemu iz lastne moči od smerti vstati — to pa, da bi bila kaka lažnjiva beseda njegov jezik omadeževala, je bilo naj svetejšemu nemogoče. Zavoljo tega ga nebeški oče imenuje svojega preljubega sina rekoč: „Ta je moj preljubi sin, nad katerim imam vse dopadajenje; njega poslušajte“ (ker on vam bo samo čisto resnico govoril). — Ker tedaj Bog laž tolikanj sovraži, mu tudi laž pri človeku nikdar ne more biti po volji; vprašajte otroke: Kaj mislite, kdo je začetnik, kdo je oče laži? in jim odgovorite z besedami sv. pisma: „Hudič je lažnik in oče (t. j. začetnik) laži“. Ker je pa hudič sam zmišljevavec ali začetnik laži, se tudi tisti, kateri se laže, loči od Boga, večne resnice, in se podá na stran hudiča, kateri je lažnik od začetka veseskozi. To je pa tudi očitno znamenje, da v njem, kdor laže, nikakor ni ljubezni božje, in je biti ne more. Zatoraj jim recite, da naj bodo pripravljani, raji ozmerjani in tudi tepeni biti, kakor pa v kakoršni koli reči zlagati se; ker nobene laži, naj jo svet tudi majhno imenuje, naj bi z njo tudi sebi ali komu drugemu kaj pridobili ali pomagali, Bog nikdar ne dopustí. To tudi sv. Avgustin poterdi rekoč: „Laž nikdar in torej še takrat ni dopuscena, ko bi z njo kdo svojemu lastnemu očetu, ali kakemu služabniku

božjemu mogel življenje oteti, ali pa tudi velikega grešnika spreobrniti. Bog ne potrebuje orodja hudičevega, kakoršno je laž, da bi svoj namen dosegel, saj to lahko oberne po svoji vsegamogočnosti.

c) Ker se lažnik od resnice — od Boga loči, in se v laž — tedaj na stran hudiča podá, gre tedaj tudi v nevarnost, da bi bil zaveržen v njegovo kraljestvo.

d) Otrok je že v zgodnji mladosti lažem in zvijačam vdan, in če se v zgodnji mladosti laži in zvijač ne odvadi, se lagati tako navadi, da se zlaže brez pomislika in da to navado do groba ohrani. Iz te navade pridejo radi še drugi grehi, sosebno zvijača, tatvina i. t. d. Sej tudi že pregovor pravi: „Kdor rad laže, rad krade“. Iz te navade pride, da lažnik zgubi poštenje in dobro ime, da mu potem ljudje ne verjamejo, še tačas ne, kadar resnico govori. Toraj so tudi učenci dolžni, če nauki do zdaj naštetih ne zdajo, otroke od laži odverniti, z njimi tako le ravnati: Če otroke na laži najdejo, naj jih hudo pokregajo — naj jim pri njih govorjenji večkrat očitajo: Ne vem, ali bi ti verjel, ali ne, ker se rad (rada) zlažeš, — naj jim po vnanjem nekoliko znamenja ljubezni odtegnejo, da se malo časa do drugih otrok bolj ljubeznive ali prijazne kažejo, kakor pa do lažnikov, dokler se ne prepričajo, da mu je zavoljo laži zelo žal, — če to ne pomaga, naj ga zavoljo laži še huje kaznujejo, kakor zavoljo kaj drugega, kar z lažmi ali zvijačami prikriti hočejo, in naj zraven pristavijo: Lej to ali to, kar si storil, je sicer kazni vredno, vendar bi bil manj kaznovan, ali pa bi ti bila kaznen še popolnoma odpusčena, ko bi bil vse resnično in odkrito-serčno povedal, ker si se pa zlagal, zato boš pa zdaj še bolj kaznovan.

Ljubi učitelji! dopolnite tudi v tem svojo dolžnost, ki jo imate. Kakor vidni angeli varhi, ki nad otroci nobene napčenosti dopadljivo ali nemarno ne morejo gledati, tudi vi otročjih laži nikoli v nemar ne pusčajte; sicer bi tudi vi ne bili več združeni z Bogom in v njegovi ljubezni. Rečem vam torej s svetim Pavlom: Čujte in prizadevajte si, da svoje dolžnosti zvesto dopolnujete! „Svarite, prosite, in strahujte, naj si bo priložno ali nepriložno“, — da le otrokom to slabo, pregrešno navado odbijete.